

Meie Kristi-^eOppetusse
wiis Peatükki.

Es sinenne Peatük.

Zummala kümnest Kärsust.

Es sinenne Käst.

Minna ollen se Jõsand sinno Zum-
mal. Sul ei pea mitte teisi Zum-
malaid ollema minno kõrwas.

Mis se on ?

Meie peame Zummalat ülle keige asjade kart-
ma, armastama ja temma peäle lootma.

Teine Käst.

Sinna ei pea mitte Zummala omma
Jõsanda nimme ilma-asjata suhho wõt-
ma ; sest Jõsand ei jätta tedda nuhtlemat-
ta, kes temma nimme furjaste prugib.

Mis se on ?

Meie peame Zummalat kartma ja armastama,
et meie temma nimme jures mitte ei nea, ei

wañnu, ei lausu, ei walleta egga petta ; waid et meie sedda feige hädda sees appi hüame, pallume, fidame ja tänname.

Kolmas Käst.

Sinna pead pühapäwa pühitsema.

Mis se on ?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja Jummalala sanna ei põlga ; waid et meie sedda pühaks peame, heal meel kuleme ja õppime.

Neljas Käst.

Sinna pead omma isä ja omma emma auustama, et sinno käsfi hästi käib, ja sinna kaua ellad Ma peäl.

Mis se on ?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie ommad wannemid ja isäandid ei põlga egga wihhasta, waid et meie neid auustame, te nime, nende sanna kuleme, ja neid armsaste ja kalliste peame.

Wies Käst.

Sinna ei pea mitte tapma.

Mis se on ?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse ihhule ühtegi kahjo ehk kurja ei te ; waid et meie tedda aitame, ja temmas le head teme feige ihho hädda sees.

Rues Käst.

Sinna ei pea mitte abbiello ärrarifuma.

Mis

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie kasinaste ja puhtaste ellame kōnnette ja teggude sees, ja et iggāuks peab omma abbitasa armastama ja auustama.

Seitsmes Rāst.

Sinna ei pea mitte warrastama.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse rahha ehk warra ei wōtta, egga kawwala kauba, egga pettise tōga ennestepole ei kisu; waid et meie temma warra ja peatoidust aitame kaswatada ja hoida.

Rahhetas Rāst.

Sinna ei pea mitte ūllekohto tunnistama omma liggimesse wasto.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse peäle mitte kawwalaste ei walleta, tedda mitte ei petta, keelt ei pekka, egga kurje kōnesid temma peäle ei tōsta; waid et meie temma eest kostame, keik head temmast kōnneleme, ja keik asjad heaks kāname.

Ūhhetas Rāst.

Sinna ei pea mitte himmustama omma liggimesse kōdda.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse pārrandust ehk kōdda kawwalusfega ei pūa, egga ūigusse nimmel ennestepole ei kisu; waid et meie tedda aitame, et temma sedda ennesele woiks piddada.

Künnes Käst.

Sinna ei vea mitte himmüstama omma liggimesse naest, sullast, ümmardajat, weiksid, egga muud, mis temma pärralt on.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse naest, perret ehk weiksid ärra ei arwatelle, egga wäggise ei wotta; waid et meie neid maenitseme, et nemmad paigale jäwad, ja teward, mis nende kohhus on.

Mis ütleb nüüd Jummal keikist neistsinatstist käskudest?

Temma ütleb nenda: Minna se Jesusand, sinno Jummal, ollen üks wägga wihhane Jummal, kes wannematte patto nuhtleb laste kätte kolmandamast ja neljandamast põlwest sadik, kes mind wihkawad. Agga neile, kes mind armastawad, ja minno käskud peawad, teen minna head tuhhandest põlwest sadik.

Mis se on?

Jummal ahwardab nuhhelda keik, kes need sinnatfed käskud ülleastwad; sepärrast peame meie temma wihha kartma, ja mitte nendesinnaste käskude wasto teggema: agga temma tootab armo ja keik head keikile, kes need käskud peawad, sepärrast peame meie tedda ka armastama, temma peale lootma, ja hea melega temma käskmođa teggema.

Lei-

Teine Peatük.

Pühast Nisti-Uksust.

Esimenne Öppetus:

Lomisest.

Minna ussun Jummal se Issa, kei-
ge-wäggewama taewa ning Ma
Poja sisse.

Mis se on?

Minna ussun, et Jummal mind ja keik lomad
on lomud, mulle ihho ja hinge, silmad, kõrwad,
ja keik liikmed, moistust ja keik meled on annud,
ja weel hoiab? ja peälegi rided, kingad, sömisse
ja jomisse, kooda ja maia, naese ja lapse, põs-
lo, weiksid, ja keik wilja, keik ihho ja ello tarwi-
dust ja toidust rohkest ja iggapäaw ka annab, ja
keige hädda ja kurja eest hoiab ja kaitseb; ja se
keik teeb temma isalikkust jummalikkust armust ja
heldussest, ja ei mitte sepärrast, et minna sedda
wäart ehk teninud ollen; se eest on minno kohhus
tedda kita, tännada, tenida, ja temma sanna
kuulda; se on tõeste tõssi.

Teine Öppetus:

Aralunnastamisest.

Minna ussun Jesusse Kristusse Jum-
mala aino Poia meie Issanda sisse, kes
pühast Waimust on sadud, ilmae todud
neitsist Mariast, Pontsusse Pilatusse
al kannatanud, risti lödud, surnud ja
mahhamaetud, alla läinud pörgohau-

da, kolmandamal päwal jälle ülestou-
 nud surnust, üleslâinud taewa, istub
 Jummal omma keigewâggewama Jsa
 parramal kâel, seält temma tulleb koh-
 hut moista ellawatte ja surnutte peäle.

Mis se on?

Minna ussun, et JEsus Kristus tõssine Jum-
 mal, kes ommast Jsast iggawest sündinud, ning
 ka tõssine inimenne, kes neitsist Mariast ilmale
 todud, minno Jsand on, kes mind ärrakaddu-
 nud ja hukkamoistetud inimest on peästnud ja
 lunnastanud keikist pattust, surmast, ja kurrati
 wâest, ei mitte kulla ehk hõbbedaga, waid omma
 pühha kalli werrega, ning omma ilma süta kan-
 natamisse ja surmaga, sepârrast et minna temma
 omma piddin ollema, ja temma rikis temma al es-
 lama, ning tedda tenima iggawesse õigusse, wag-
 gadusse ja õnnistusse sees, nenda kui temma on
 ülestoussnud surnust, ellab ning wallitseb igga-
 weste, se on tõeste tõssi.

Kolmas Öppetus:

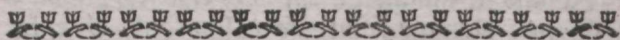
Pühitsemisest.

Minna ussun pühha Waimo sisse, üht
 pühha risti: koggodust, pühhade õsasa-
 mist, pattude andeks: andmist, lihha üles-
 toussmist ning iggawest ello, Amen.

Mis se on?

Minna ussun, et minna ommast melest ja
 wâest mitte ei woi JEsusse Kristusse omma Js-
 sanda sisse uskuda, egga temma jure sada; waid
 pühha

pühha Waim on mind Ewangeliummi läbbi kutsnud, omma annetega walgustanud, ja õige usso sees pühhitsemud ja hoidnud, nenda kui temma keige pühha risti-koggodusse Ma peäl kutsub, koggub, walgustab, pühhitseb, ning Jeesusse Kristusse jures õige ja aino usso sees hoiab, sesamma risti-koggodusse sees temma minnule ja keikile usklikkudele iggapääw keik pattud rohkeste andeks annab, ja wiimisel päwal mind ja keik surnud ülles-arratab, ja minnule keige usklikkudega Kristusse sees iggawest ello annab, se on tõweste tõssi.

Kolmas Peatük.

Pühha Jõsa meie Palwest.

Jõsa meie, kes sa olled taewas, pühhitsetud sago sinno nimmi, tulgo meile sinno riik, sinno tahtminne sündko kui taewas, nenda ka Ma peäl, meie iggapääwast leiba anna meile tännapääw, ja anna meile andeks meie wõllad, kui meie andeks anname omma wõlglastele, ning ärra sata meid mitte kiusatusse sisse, waid peästa meid ärra sest kurjast; sest sinno pärralt on se riik, ning se wäggi, ning se au iggawest, Amen.

Esimesed Palwe sannad.

Jssa meie, kes sa olled taewas.

Mis se on?

Zummal tabhab meid se läbbi armosikkult kutsuda, et meie peame uskma, tedda meie õige Jssa ja meid temma õiged lapsed ollewad, et meie julgeste ja kindla lotusfega tedda peame palluma, nenda kui armad lapsed omma armsa issa palluwad.

Esimesenne Palwe.

Pühhitsetud sago sinno nimmi.

Mis se on?

Zummala nimmi on küll isse-enneses pühha; agga meie pallume sesinnatse palwe sees, et se ka meie jures saaks pühhitsetud.

Kuida sünnib se?

Kui Zummala sanna selgeste ning puhtaste õppetakse, ja meie ka pühhaste kui Zummala lapsed sedda mõda ellame, sedda aita meid armas taewane Jssa! Agga kes teist wisi õppetab, ja ellab, kui Zummala sanna õppetab, se ei pühhitse mitte meie seas Zummala nimmi; se eest hoia meid, armas taewane Jssa!

Teine Palwe.

Tulgo meile sinno riik.

Mis se on?

Zummala riik tulleb küll ilma meie palweta isse-ennesest; agga meie pallume sesinnatse palwe sees, et se ka meie jure tulleks.

Kuida sünnib se?

Kui se taewane Jssa omma pühha Waimo meile annab et meie temma pühha sanna temma

ma

ma armo läbbi ussume, ja Jummal meele pär-
rast ellame süin aialikkult ja seäl iggawest.

Kolmas Palwoe.

Sinno tahtminne sündko kui taerwas,
nenda ka Ma peäl.

Mis se on ?

Jummal hea armolinne tahtminne sünnib kül
ilma meie palwete ; agga meie pallume sesinnatse
palwe sees, et se ka meie jures sünniks.

Kuida sünnib se ?

Kui Jummal keige kurja nou ja tahtmisse rik-
kub ja kelab neid kes meid ei tahha lasta Jumma-
la nimme pühitseda, egga temma riki meie jure
tulla, kui on kurrati, ma- ilma ja meie lihha taht-
minne ; waid finnitab ja hoiab meid kindlaste
omma sanna ja usso sees meie otsani, se on temma
armolinne ja hea tahtminne.

Neljas Palwoe.

Meie iggapäwast leiba anna meile
tännapäaw.

Mis se on ?

Jummal annab iggapäwase leiba kül ilma meie
palweta keikile kurja innimestele ; agga meie pal-
lume sesinnatse palwe sees, et temma meile annaks
sedda moista, ja tännoga wastowötta meie igga-
päwase leiba.

Mis on iggapäwane leib ?

Keik, mis meie ihho toidusseks ja üllespidamis-
seks tarwis lähhäb : söminne, jominne, rided, kins-
gad, koddä, maia, pöld, weiksed, rahha, warra,
wagga abbikasa, waggad lapsed, wagga perre,
wag-

waggad ja tru=id üllemad, hea wallitus, hea ilm, rahho, terwis, aus ello, head sõbrad, tru=id naabred, ja muud nisuggused asjad.

Wies Palwo.

Ja anna meile andeks meie wõllad, kui meie andeks anname omma wõlgastele.

Mis se on?

Meie pallume sesinnatse palwo sees, et se taewane Jõsa mitte ei tahhaks wadata meie pattude peäle, egga nende parrast meile sedda keelda, mis meie pallume; sest meie ep olle sedda mitte wäart, mis meie pallume, ja ep olle sedda ka mitte teninud; waid temma tahhaks meile sedda keik armust anda, sest et meie iggapäaw paljo patto teme, ja selget ruhtlust tenime. Siis tahhame meie ka südamesti andeks anda, ja heal meel head tehha neile, kes meie wasto eksiwad.

Rues Palwo.

Ming ärra sada meid mitte kiusatusse sisse.

Mis se on?

Jummal ei kiusa kũl keddagi, agga meie pallume sesinnatse palwo sees, et Jummal meid tahhaks hoida ja üllespidada, et kurrat, ma=ilm ja meie lihha meid ei petta egga sada ebba=usso, meleärrahetmisse, ja monne mu sure patto ja häbbi sisse, ja kui meid sega peaks kiusatama, et meie kummatagi wiimselt ärrawoidame, ja wiimsust same.

Seitsmes Palwo.

Waid peästa meid ärra sest kurjast.

Mis

Mis se on?

Meie pallume sesinnatse palwe sees kui iahhel ho= bil, et se taewane Issa meid tahhaks peästa keige= suggusest ihho= ja hinge=, warrandusse= ja au= kahjust, ja wimaks, kui meie surma tunnike tulleb, õnsa otsa meile anda, ja armoga sestsinna fest häd= da orrust ennese jure taewa wotta.

Wiimsed palwe sannad?

Sest sinno pärralt on se riik, ning se wäggi, ning se au iggawest. Amen.

Mis on Amen?

Se on, et minna pean kindlaste uskma, et se taewane Issa meie palwed heldeste on wast owotnud ja kuulnud; sest et temma isse on meid kasknud nenda palluda, ja tootanud, et temma meid tahhab kuulda. Amen, Amen, se on: jah, jah, se peab tõeste nenda sündima.

Nelijas Peatük.

Pühha Ristmissest.

Mis on Ristminne?

Ristminne ep olle mitte paljas wessi, roaid üks nisuggune wessi, mis Jummalala kaskus on seätud, ja Jummalala sannaga ühtepandud.

Mis Jummalala sanna se on?

Kui meie Issand JEsus Kristus ütleb (Matteus= se ramatus wiimses peatükis: (28, 19.)) Winge ja õppetage keik rahwast, ja ristige neid Jummalala se Issa, ja se Poia, ja se pühha Waimo nimmel.

Mis annab ehk sadab ristminne?

Temma sadab pattude andeks= andmist, peästab ärra surmast ja kurratist, ja annab iggawesse

wesse õnnistusse keifile, kes sedda ussuwad, mis Jummalala sanna ja tootusfed kulumawad.

Misraggused on need Jummalala sanna ja tootusfed?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütleb Mar-
kuse ramatus wiimses peatükis: (16, 16.)
Kes ussub, ja tedda ristitakse, se peab õn-
saks sama, agga kes ei ussi, tedda peab huk-
ka mõistetama.

Kuida woib wessi ni sured asjad tehha?

Wessi ei te sedda tõeste mitte, waid Jumma-
la sanna, mis weega ja wee jures on, ja uss, mis
seddasamma Jummalala sanna wee sees ussub;
sest ilma Jummalala sanna on wessi paljas
wessi, ja ei mitte ristminne: agga Jummalala san-
naga on ta üks ristminne, se on üks ello wessi täis
armo, temma on uesündimisse pesseminne pühha
Waimo läbbi, kui pühha Paulus ütleb Titus-
se ramatus kolmandamas peatükis: Jummal
on meid õnsaks teinud uesündimisse pesse-
misse ja pühha Waimo uendamisse läbbi,
tedda temma on wäljawallanud meie peäle
rohkeste Jesusse Kristusse meie õnnisteggia
läbbi, et meie temma armo läbbi õigeks teh-
tud, iggawesse ello päriaks piddime sama
lotusse järrel; se on üks tõsine sanna.

Kis tähhendab nisuggune wee ristminne?

Se tähhendab, et wanna Adam (se on meie
pattune südda) peab iggapawase kahhetsemisse
ja pattust põõrmisse läbbi meie sees ärra-
uppu-
tud sama, ja surema keige patto ja kurja him-
mudega, ja iggapaw jälle ettetullema ja ülles-
tõusma se uus inimenne, kes õigusse ja puh-
has

hastusse sees Zummala ees peab iggaweste ellama.

Kus se on kirjotud ?

Pühha Paulus ütleb ommas ramatus Roma-rahwale kirjotud, kuendamas peatükkis : Meie olleme Kristussega mahhamaetud ristmisse läbbi surma sisse, et otsego Kristus on ülles-arratud surmusest Issa au läbbi, meie ka nenda peame udes ellus kaima.

Wies Peatük.

Pühhas Altari Saakramentist.

Mis on se Altari Saakrament ?

SE on meie Issanda JEsusse Kristusse tössine ihho ja werri, leiwa ja wina al meile ristirahwale süa ja jua, Kristusse ennesest seatud.

Kus se on kirjotud ?

Nenda kirjotawad need pühhad Ewangelistid : Matteus, Markus, Lukas ja pühha Paulus :

Meie Issand JEsus Kristus sel ösel, mil tedda ärra-anti, wottis leiba, tännaš, murdis ja andis omma Jüngrittele, ja ütles : wotke, söge, se on minno ihho, mis teie eest antakse, sedda tehke minno mällestusseks.

Selsammal kombel wottis temma ka karrika pärrast öhto-soma-aega, tännaš ja andis omma Jüngrittele ja ütles :
joge

joge keik seält seest, sefinnane karrikas on se uus seädus minno werre sees, mis teie ja mitine eest ärrawallatakse pattude andeks-andmisseks: sedda tehke, ni mittoford, kui teie sest jote, minno mällestusseks.

Mis kasso on meil sestfuggusest sömissest ning jomissest?

Sedda näitwad meile needsinnatsed Kristusse sannad: mis teie eest ärra-antakse ja ärrawallatakse pattude andeks-andmisseks; se on, et meile saakramenti sees pattude andeks-andmist, ello ja önnistust nende sannade läbbi antakse; sest kus pattude andeks-andminne on, seäl on ka ello ja önnistus.

Ruida woib ihholik söminne ning jominne nisfuggused sured asjad tehha?

Söminne ja jominne ei te sedda tweste mitte, waid need Kristusse sannad: mis teie eest ärra-antakse ja ärrawallatakse pattude andeks-andmisseks; need sannad on ihholikko sömisse ja jomisse jures, kui üllem assi saakramenti sees, ja kes needsammad sannad ussub, sel on, mis nemmad tunnistawad, pattude andeks-andminne.

Kes wottab auaste sefinnatsse saakramenti wasto?

Paastma ja ihho polest ennast walmistama, on üks kaunis wäljaspiddine kombe; agga se on öiete ja hästi walmistud, kellel usk nendesinnaste Kristusse sannade peäle: mis teie eest ärra-antakse ja ärrawallatakse pattude andeks-andmisseks; agga kes neidsinnatsid sanno ei ussu, ehk kaksipiddi mötleb, se ep olle mitte wäart, egaa hästi walmistud, sest se sanna: teie eest, tahhab selged usklikkud süddamed.

Hom-

hea neist, kes tedda kartwad ning temma armo peäle lootwad.

Au olgo Jummalale Jõsale, Poiale, ning pühhale Wainmule, Amen.

Jõsa meie, kes sa olled taewas, n. t. f.

Mie tãnname sind, Jõsand Jummal taewane Jõsa, Jõsusse Kristusse meie Jõsanda lãbbi, keige sinno ande ning heateggemisse eest, kes sinna ellad ning wallitsed iggaweste, Amen.

Jummal olgo fidetud ning tãnnatud sõmisse ning jomisse ning temma falli sanna eest, temma andko meile eddespidi meie iggapãrwast leiba, ja õnnis: tago meid ka hinge polest Jõsusse Kristusse meie Jõsanda lãbbi, Amen.

Jõsand, sinno suur nimmi olgo fide: tud nüüd ning iggaweste, Amen.

Õhto = Palwe.

Õnnistago mind Jummal Jõsa, Poeg, ning pühha Waim, Amen.

Minna tãnnan sind, minno armas taewane Jõsa, Jõsusse Kristusse sinno armsa Poia meie Jõsanda lãbbi, et sinna mind minnewal pãrwal olled ar: molikkult hoidnud ja kaitstud keige ihho
 B 2 ning

ning hinge kahjo eest. Minna pallun sind, anna mulle armo, et minna woiksin ommad pattud süddamest tunda, kahhetse da ning mahhajatta, ja anna mulle andeks keik minno pattud ning eksitussed, mis ga minna sind ollen wihhastanud; kaitse ning hoia mind selfinnatsel õsel armolikult keige patto, kurja ning kahjo eest, et keik minno mõtte, sanna, teggo ning ello woiks sinno mele pärrast olla. Sest minna annan omma ihho ning hinge, meie üllema wallitseja ja keik minud üllema, meie wannemad, suggulased, waenlased, keik risti-rahwast, ja keik, mis mul on, sinno holeks; sinno pühha Waim wallitsego minno ülle, sinno pühha Ingel olgo minno jures, et se kurri waenlane ühtegi melewalda minno peäle ei sa, Amen.

Öppetus

Melewallast pattud andeks anda ja finnitada.

Mis on pattude andeks-andmissse ja finnitamissse Melewald?

Pattude andeks-andmissse ja finnitamissse melewald on se woimus, mis meie Issand Jeesus Kristus Ma peäl armo öppetusses on seadnud, neile pattuste, kes pattust pöörwad, pattud andeks anda; agga neile, kes pattust ei pöörä,

ra, pattud kinnitada, nenda kui Kristusse sannad tunnistawad.

Kuida siis Issand Kristus ütleb?

Temma ütleb nenda Joannesse ramatus; 20, 21-23. Nenda kui Josa mind on läkkitanud, nenda läkkitan minna teid ka. Wortke pühha Waimo: kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud, kellele teie ial pattud kinnitate, neile on need kinnitud.

Mis kasso sadab se Melewald?

Sedda tunnistawad meile need sannad: Kellele teie ial pattud andeks annate neile on need andeks antud; se on, et neile usklikkudele pattud andeks antakse Jesusse Kristusse nimmel, kes sedda omma surma ja werre läbbi on saatnud, et usk kinnitakse ja südda julgust ja rahho tunneb. Gest kui pattud on andeks antud, siis tunneb südda rahho usso läbbi.

Kuida woib Innimesne pattud andeks anda?

Innimesne ei woi mitte pattud andeks anda iskiennesest ehk ommast wäest, waid ammeti polest ja Issanda Jesusse Kristusse käskmissse peäl, nenda kui need sannad tunnistawad: Wortke pühha Waimo: kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud. Gest otsego Innimesse Woyal melewald on, pattud Ma peäl andeks anda, nenda on temma sedda melewalda Ewangeliummi ehk armo-öppetusse ammetile annud, kui temma ütleb: Nenda kui Josa mind on läkkitanud, nenda läkkitan minna teid ka. Joan. 20, 21. ja Luk. 10, 16. Kes teid kuleb, se kuleb mind.

Kellele peab pattud andeks antama?

Meile, kes omma patto hädäda töeste tundwad, kahhetsewad, allandikko ja usklikko süddamega ülestunnistawad, ja JEsusse Kristusse pärrast armo ja rõmustamist ihhaldawad; sest nenda ütleb Jssand JEsus selle alwatud wasto: Olle rahhul, minno poeg, sinno pattud on sulle andeks antud. Matt. 9, 2. ja selle patto kahhetsewa naese wasto: Sinno pattud on sulle andeks antud, sinno usk on sind airnud, minne rahhoga. LuK. 8, 48. ja 7, p. 48. s.

Kellele peab pattud kinnitadama?

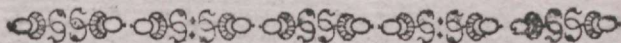
Keikile inimestele, kes pattust ei pöra, ja ei ussu mitte, kes ka meel patto sisse jäwad ellama ja keik head maenitsust pölgwad, nenda kui meie Jssand JEsus Kristus õpperab: Kui sinno wend sinno wasto efsib, siis minne, ja nomi tedda ennese ja temma keskes ütspäinis; kui temma sind kuleb, siis olled sinna omma wenna kasuiks sanud. Agga kui temma sind ei kule, siis wotta weel üks eht kaks ennesega, et keik asst kahhe ellik kolme tunnistaaja sius seisaks; agga kui temma neid ei kule, siis anna koggodussele teada; agga kui temma koggodusst ei kule, siis olgo ta sinno melest kui üks paggan ja tõlner. Matt. 18, 15-17.

Mis saggused pattud peab ülestunnistama?

Jummala ees peab inimenne ennast keikipid di pattuseks tunnistama, ka nende pattude polest, mis temma ei tea egga tunne, nenda kui meie Jssa meie palwes teme; agga õppetaja ees tullewad agga need pattud ülestunnistada mis meie teame ja ommas süddames tunneme.

Misfuggused pattud need on ?

Siin pead sinna omma ello ja ellamist läbi katsuma Jummalala künne kässo järrele, kas sa olled isä ehk emma, poeg ehk tüttar, issand, ehk emmand, perremees ehk perrenaene, sullane ehk tüdruk; kas sa olled ölnud sanna kuulmatta, kas sa kellegi olled kurja teinud sanna ehk töga, kas sa olled warrastanud, holeta ja wihhane ölnud, ebba-usko piddanud, rodupus ellus ellanud ja walle-tanud, ja kahjo teinud.

Patto Tunnistusese Sannad.

Armas õppetaja ! minna pallun sind, et sa minno patto tunnistust kuled ja Jummalala polest pattude andeks-andmist mulle kullutad :

Minna waene pattune innimenne tunnistan Jummalala ja sinno ees, et ma ei olle üks päin nis patto sees sündinud ja ilmale tulnud, waid et ma ka Jummalala künne kässo wasto sagedaste ollen eksinud, Jummalat ja omma liggimest wihhastanud, ja ollen sega Jummalala wihha ja iggawest nuhtlust ennese peäle saatnud. Olga minna kahhetfen õmmad pattud keigest süddamest, ja ussun Jeesusse Kristusse läbbi õnsaks sada. Sepärrast tullen minna armo aial, ja pallun sind Jeesanda Jeesusse sullast, et sa mulle pattude andeks-andmist kullutad, ja minno nõdra usso kinnitusses mind Jeesanda Jeesusse Kristusse ihho ja werrega södad ja jodad. Minna eahhan Jummalala armo ja pühha Waimo abbi läbbi

omma pattust ello parrandada, pattude eest en-
nast hoida, ning nenda ellada, kui wagga risti-
innimesse kohhus on.

Koddo = Öppetus.

Ehk monningad pühha kirja tunnistused
keigesugguste innimeste maenitsusset's ül-
lespandud, kuida nemmad peaxwad omma
ammeri üllespidama, ja mis nende koh-
hus on tehha.

Piiskopide ehk üllewaatjatte ja Öppetaj-
jatte kohhus.

Roggodusse üllewaatja peab ollema ilma laits-
matta ühhe naese mees, kassin, moistlik, puh-
taste ehhitud, wõbraste wastowõtja, kes kõlbab
öppetama, ei mitte jodik, ei mitte taplik, ei mitte
roppo kasso püüdja, waid kes järrele annab, ei
mitte riakas, ei mitte rahha peäle ahne, kes omma
maia-rahwa ülle hästi watab, kes ommad lap-
sed peab sannakuulmisses keige tõssise wiisiga: (sest
kui kegi omma ennese maia-rahwa ülle ei märka
üllewaatja olla, kuida woib temma Jummalala kog-
godusse eest hoolt kanda) ei mitte sesuggune, kes
usko hilja wastowõtnud. 1 Tim. 3, 2-6.

Kes kinnipeab sest ustawast sannast minno öp-
petusse järrele, et ta woiks wägger olla ni hästi
maenitsema terwe öppetusse läbbi, kui ka neid, kes
wastoräkiad on, nomima. Tit. 1, 9.

Kuuljatte kohhus omma Öppetajatte
wasto.

Nenda on ka JSand seadnud neile, kes armo-
öppet

öppetust kulutawad, et nemmad armo-öppetusfest peawad ellama. I Korint. 9, 14.

Kedda öppetakse sannagg, se jaggago keik head sellele kes tedda öppetab. Urge efsige mitte, Jummal ei anna ennast mitte pilkada. Kalat. 6, 6. 7.

Neid wannemid, kes omma ammeti hästi üllepiddawad, peab kahheworra auustusse wäärt petama, keigeennamiste neid, kes tödd tewad sannas ja öppetusfes. Sest kirri ütleb: Sinna ei pea mitte härja suud kinnisidduma, kes pahwast tallab, ja: üks töteggia on omma palga wäärt. I Tim. 5, 17. 18. Luf. 10, 7.

Meie pallume teid ei teie wöttate nisuggusiks, kui nemmad on, neid piddada, kes teie seas tödd teggewad, ja teie üllewaatjad on JSanda sees, ja teid maenitfewad; ja et teie wöttate neid üpris wägga armsaste piddada nende tö pärrast. Piddage rahho issekeskis. I Tessal. 5, 12. 13.

Kuulge ommad juhatajad ja wötke nende sanna, sest nemmad walwawad teie hingede eest, nenda kui need, kes wastust peawad andma, et nemmad sedda rõmoga tewad, ja ei mitte õhtades: sest teil polle sest mitte kasso. Ebr. 13, 17.

Jlmalikko üllematte kohhus.

Jgga hing heitko ennast üllematte alla, kellel keigeüllem melewald on, sest üllemaid ep olle miido kui Jummalast; agga kes üllemad on, need on Jummalast seätud. Kes nüüd üllematte wasto panneb, se panneb Jummalala seadmisse wasto: agga kes wastopannewad, need saatwad isseeneste peäle nuhtlust. Sest ta ei kanna moõka mitte ilma-asjata; sest temma on Jummalala tener,

Fättemaksja nuhhelda sedda, kes kurja teeb.
Rom. 13, 1. 2. 4.

Üllamate kohhus üllamate wasto.

Ündke Keisrile, mis Keisri kohhus, ja Jumma-
lale, mis Jummalala kohhus on. Matt. 22, 21.

Sepärrast on tarwis, et teie ennast allaheldate, ei mitte ükspäinis nuhtlusse, waid ka süd-
dame-tunnistusse pärrast. Sest sepärrast makske
ka maksso, sest nemmad on Jummalala sullased,
kes otse se eest murret kandwad. Siis tassuge
nüüd keikile omma wõlga; maksso, kellele maksso,
tolli-rahha, kellele tolli-rahha, kartust, kellele
kartust, au, kellele au tulleb anda. Rom. 13,
5. 6. 7.

Sepärrast maenitsen minna keige-essite, et
peab tehtama pallumissi, palwesid, pallumissi
teiste eest, ja tännamissi keikide innimeste eest,
kuningatte ja keikide eest, kellel keigeüllem mele-
wald on, et meie rahholist ja tassast ello woik-
sime ellada keige Jummalakartusse ja ausa ello
sees; sest se on hea ja armas Jummalala meie õn-
nisteggia melest. 1 Tim. 2, 1. 2. 3.

Tulleta nende mele, et nemmad würstide ja ülle-
matte wasto allandikkud on, nende sanna wõts-
wad, ja keige hea teule walmis on. Tit. 3, 1.

Heitke ennast keige innimeste seadmisse alla,
Jesanda pärrast, olgo kunninga kui üllema alla,
ellik pealikutte, kui nende alla, kes temmast on
lakkitud, kurjateggiattele kui nuhtlusseks, agga
heateggiattele kitusseks. 1 Peetr. 2, 13. 14.

Abbi

Abbiekko-rahwa kohhus.

Teie mehhed, ellage omma naestega targaste, ja tehke selle naeste-rahwale kui nõdrama astjale au, nenda kui neile, kes ka armo-ello päriad on, et teie palwesid ärra ei keelta. I Peetr. 3, 7.

Mehhed, armastage ommad naesed, ja ärge sage wihhaseks nende wasto. Kolos. 3, 19.

Naesed, kuulge omma meeste sanna kui Jē sanda sanna, nenda kui Sara Abraami sanna wöttis kuulda, ja hüdis tedda isfandaks, kelle lapsiks teie ollete sanud, kui teie head tete ja ühtegi hirmo ei kardada. Ewes. 5, 22. I Peetr. 3, 1. 6.

Wannematte kohhus.

Teie isfad, ärge ärritage mitte omma lapsi wihhale, et nemmad meelt ärra ei heida, waid kaswatage neid karristamisess ja Jē sanda maenitsemisess. Ewes. 6, 4. Kolos. 3, 21.

Laste kohhus.

Lapsed, kuulge omma wannematte sanna Jē sanda sees, sest se on õige. Auusta omma isfa ja emma: (se on esimenne kässo-sanna tootussega:) et sinno käsfi woiks hästi kãia, ja sinna woiksid kaua ellada Ma peal. Ewes. 6, 1. 2. 3.

Perre-wannematte kohhus.

Jē sandad, tehke sedda fullastele, mis õige ja kohhus on, ja jätke ahwardamist mahha, ja

ja teädke, et ka teil ennestel Issand taewas on, ja temma ei pea ennam luggu ühhest kui teifest. Ewes. 6, 9. Koloss. 4, 1.

Sullaste, ümmardajatte, Päiliste ja Teoliste kohhus.

Teie sullased, kuulge nende sanna, kes teie issandad on lihha polest, kartusse ja wärristusfega omma süddame waggadusses, nenda kui Kristusse sanna; ei mitte silma kirjaks tenides kui need, kes innimeste mele pärrast püüdwad olla, waid kui Kristusse sullased, kes Jummalatahtmist süddamest tewad, kes heal meel Issandat teniwad, ja mitte innimesi, ja teädke, et, mis head kegi ial saab teinud, sedda saab temma Issanda käest, olgo sullane ehk wabbat innimenne. Ewes. 6, 5 = 8. Koloss. 3, 22.

Nore Rahwa kohhus.

Teie nored, olge wannematte wasto allandikkud, agga keik olge teine teise wasto allandikkud, ja ehhitage ennast seestpidi allandikko melega; sest Jummal panneb sureliste wasto, agga allandikkuike annab temma omma armo. Siis allandage ennast nüüd Jummalatahtmist wäggetwa käe alla, et temma teid woiks üllendada õigel ajal. 1 Peetr. 5, 5. 6.

Reskede = Naeste kohhus.

Kes tõeste lefknaene on, ja üksi järrele jäinud, se lodab Jummalatahtmist peale, ja jääb kindlaste palsumiste ja palwette sisse õõd ja päwad: agga kes lihha himmus ellab, se on ellawalt furnud. 1 Tim. 5, 5. 6.

Iggauhhe Risti-innimesse
kohhus.

Sinna pead omma liggimest armastama kui
iseseennast. Sellesinnatse sanna sisse on keik kã-
sõd õhtepandud. Rom. 13, 9.

Tehke pallumissi keikide innimeste eest.
I Tim. 2, 1.

Kui iggaüks teeb omma tõõd,
Siis on keik asjad maias hãad.

Sõõsa Lutterusse Rõõsimiste
ja Rõõmiste sannad.

1. Kas sa usõud, et sa pattune olled ?

Jah minna usõun, ma ollen pattune.

2. Rõõst sinna seõda tead ?

Jumõmala kunnest kãõsust neid ei olle minna
mitte piddanud.

3. Kas sinna kahõtsed omõad pattud ?

Jah minna kahõtsen, ja se teeb mulle wãõga
hãiget, et minna Jumõmala wãõsto ollen eõõinud.

4. Mis olled sinna omõa pattudega teninud ?

Jumõmala wihõha, aialikõõ surõma, ja igõawest
hukkõatust.

5. Kas

5. Kas sa usjud õnsaks sada ?

Jah minna ussun sedda kindlaste.

6. Kelle peäle lodad sa siis ?

Omna armsa Jssanda Jesusse Kristusse peäle.

7. Kes on Kristus ?

Jummala Poeg, tõsine Jummal ja tõsine innimenne.

8. Õns enam kui üks Jummal ?

Üks ainus Jummal on, agga kolm temma aino ollemisse sees, Jssa, Poeg, ja Pühha Waim ja need kolm on üks. I Joan. 5, 7.

9. Mis on Kristus sinno eest teinud, et sa temma peäle lodad ?

Temma on minno eest surnud, ja on omma werre risti sambas minno eest ärrawallanud patude andeks-andmisseks.

10. Õns Jssa ka sinno eest surnud ?

Ei olle mitte, sest Jssa on Jummal, ja pühha Waim on ka Jummal, agga Poeg on tõsine Jummal ja tõsine innimenne, kes minno eest on surnud, ja on omma werre minno eest ärrawallanud.

11. Rust sa sedda tead ?

Pühhast armo-õppetusest ja neist sakramenti sannadest, ja temma ihhust ja werrest, mis mulle sakramentis pandiks on antud.

12. Ütle mulle need sannad ?

Meie Jssand JESUS Kristus sel õsel n. t. s.

13. Kas

13. Kas sinna süis ussub, et sakramentis Kristusse tössine ihho ja werri on?

Jah minna ussun sedda.

14. Mikspärrast ussub sa sedda?

Kristusse sannade pärrast; Wõrke, söge, se on minno ihho; joge teik seält seest, se on minno werri.

15. Mis peame meie teggema, kui meie temma ihho söme, ja temma werd jome, ja nenda sedda panti wõttame?

Meie peame temma surma ja werre-arrawals lamist kulutama ja se peäle mõtlema, kuida temma meid on õppetanud: Sedda tehke, ni mittoford, kui teie ial sedda tete, minno mälles tusseks.

16. Mikspärrast peame meie temma surma mälletama ja sedda kulutama?

Et meie õppime uskma, et ükski loom ei olle woinud meie pattud leppitada, kuid ükspäinis Jesus Kristus tössine Jummal ja tössine inimene, ja et meie õiget hirno tunneme omma pattude pärrast, ja neid raskeks arwame, ja ükspäinis Kristussest enmast rõmustame, ja nenda sesamma usso läbbi õnsaks same.

17. Mis suudis Kristus siino pattude eest surrema ja neid leppitama?

Temma suur armastus omma Jessa, minno, ja teikide pattuste wasto, nenda kui kirjutud on Joan. 14, 31. Rom. 5, 6-8. Kalat. 2, 20. Ewes. 5, 2.

18. Mikspärrast tahhad sinna Jummalala lauale
minna ?

Et minna õppin uskma, et Kristus surest ar-
must minno pattude pärrast on surnud, kui õõl-
dud on, ja et minna temmast ka õppin Jumma-
lat ja omma liggimest armastama.

19. Mis peab risti inimest sundima saggedaste Altari
Saframenti wõtma ?

Jummalala polest peab tedda sundima Kristus-
se kääst ja tootus, pärrast ka temma omma hädda,
mis tedda waewab, sest sepärrast on nisuggune
käästminne, kutsminne ja tootaminne.

20. Mis peab inimenne teggema, kui temma nisuggust
hädda ei tunne, egga Saframenti ei iggatse ?

Sel ei olle parremat nou anda, kui et temma
(1) omma süddant läbbikatsub, welaks temmal
pattust lihha ja werd on, ja uskugo ommeti, mis
pühha kirri sest kulutab Kalat. 5, 16, 17. Rõm. 7, 18.

(2) Et temma tähhele panneb, welaks tem-
ma siin ilma sees on, ja mõttelgo ommeti, et tem-
mal patto ja hädda ei pudu, nenda kui se kirri
ütleb Joann. 15, 18 = 20 16, 8 = 20. I Joann. 2, 15.
16. 5, 4. 5.

(3) Siis leiab temma ka kurrati ennese üm-
bert, kes walle- ja tapmissoga õõd ja päwad
seest- ja wäljaspidi tedda rahhule ei jätta, nenda
kui se kirri temmast tunnistab Joan. 8, 44.

I Peetr. 5, 8.

Ames

Ames

Ames

Ames

